

Wikizdroje — Wikisource

Wikizdroje — Wikisource

- Otevřená knihovna (sbírka) volně dostupných dokumentů
- Založena v listopadu 2003 pod názvem **Project Sourceberg** (slovní hříčka odkazující na projekt Gutenberg), logo obsahuje ledovec (angl. „iceberg“)
- Od prosince 2003 pod názvem **Wikisource**
- Od července 2004 na doméně wikisource.org (předtím na sources.wikipedia.org)

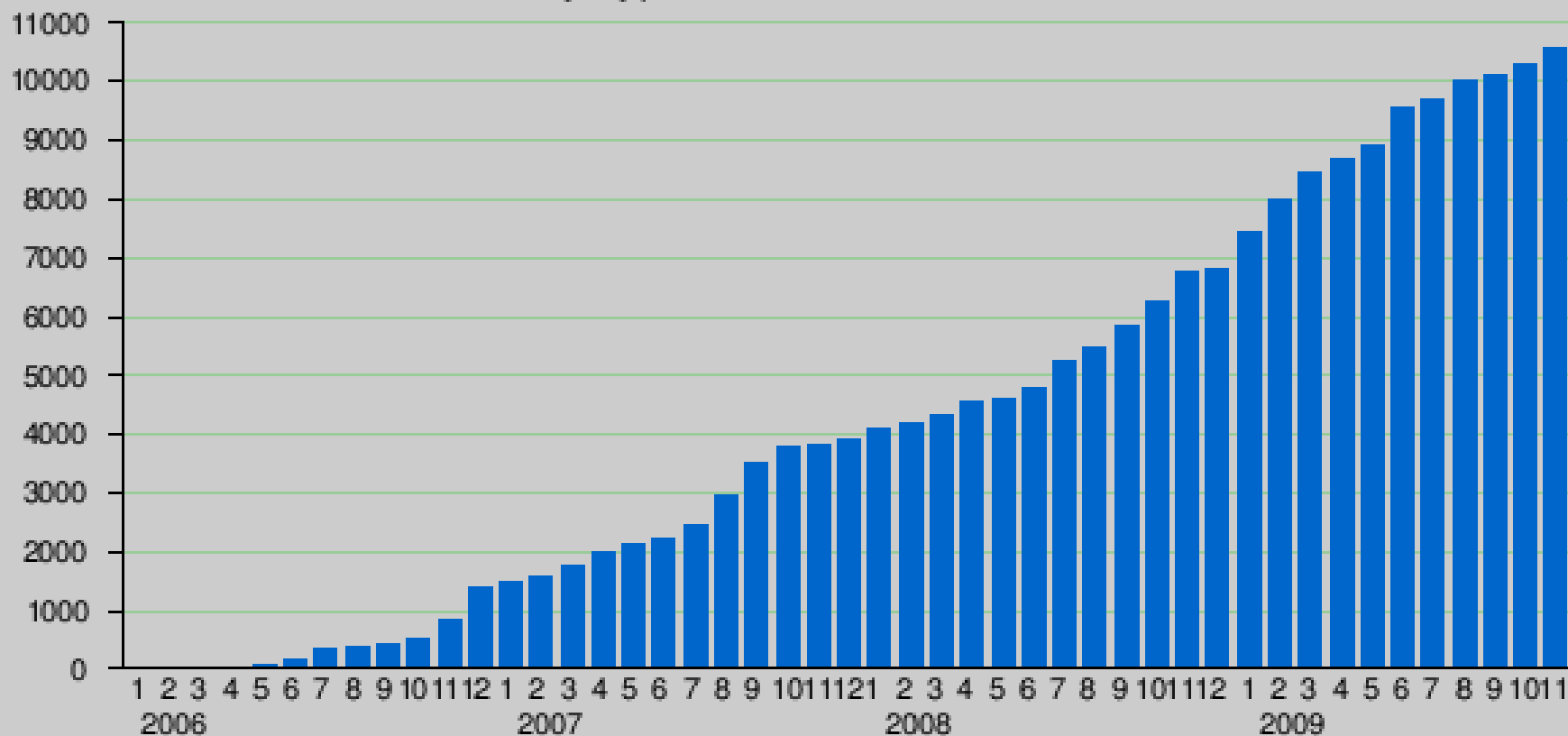
Wikizdroje — Wikisource

- Ke včerejšku 55 jazykových verzí s vlastními doménami 3. úrovně a dalších více než 40 jazyků na multijazykovém portálu (inkubátoru) wikisource.org
- Největší verzí je anglická se 135 000 stránek
- České stránky na inkubátoru od srpna 2004, doména **cs.wikisource.org** od března 2006, její zakladatel a první správce -jkb-
- Název **Wikizdroje** od dubna 2009

České Wikizdroje

Vývoj počtu stránek od ledna 2006

Co na Wikizdrojích najdete

- Již někde dříve zveřejněné dokumenty (vlastní tvorba → Wikiknihy nebo literární servery)
- Dokumenty nepodléhající autorskému právu
 - nezpůsobilé autorskoprávní ochrany (§ 2 AZ)
 - úřední díla (§ 3 odst. 1)
 - folklór (§ 3 odst. 2)
 - skončená majetková práva (70 let po smrti)
- ...nebo pod svobodnou licencí (GFDL, CC-by-sa)
 - např. vlastní překlady cizojazyčných dokumentů

Co na Wikizdrojích nenajdete

- Vlastní tvorbu
→ Wikiknihy nebo literární servery
- Úryvky, ukázky, výňatky
→ Wikipedie nebo Wikicitáty, pokud se rozsahem a účelem vejdou do výjimky pro citaci (§ 31 AZ)
- Zdrojové kódy programů
→ specializované servery

Příklady: úřední díla

- Zákony, vyhlášky
 - Ústava, autorský zákon, Benešovy dekrety
- Rozsudky a rozhodnutí
 - vybrané nálezy Ústavního soudu
- Veřejný zájem na vyloučení z ochrany (?)
 - zvací dopis ze srpna 1968, zásadní dokumenty z doby nesvobody, koaliční smlouvy
- Obecní kroniky
 - ??? ochrana soukromí

Příklady: literární díla

- Poesie
 - Hálek, Sládek, Vrchlický, Dyk, Březina, Wolker...
 - Villon, Baudelaire, Shelley, Poe, Puškin, Heine...
- Próza
 - Němcová, Neruda, Jirásek, Hašek...
 - Andersen, Čechov, Poe, Verne...
- Divadelní hry, operní libreta
- Kritiky, publicistika, odborná literatura...
- Překlady – aktuálně z více než 10 jazyků (en, de, la, it, el, fr, es, ru, pl, da, perštiny...)

Zdroje dokumentů

- Ruční přepisy
- Skeny knih → OCR → korektura
- Digitalizační projekty veřejných knihoven
→ podle situace OCR nebo jen korektura
- Google Books, archive.org → nutná korektura
- Projekty různého rozsahu od fandovských
(citanka.cz) po institucionální (ceska-poezie.cz)
- **Pozor na zvláštní právo pořizovatele databáze**

Struktura projektu

- Hlavní jmenný prostor
 - stránky s dokumenty a jejich metadaty
 - jednotlivé části původních sbírek a kapitoly větších děl na podstránkách
 - obsahové stránky sbírek
 - rozcestníky
- Jmenný prostor Autor
 - stránky jednotlivých autorů s životopisnými údaji a strukturovaným seznamem děl
- Kategorie, Šablona, Wikizdroje, Náповěda, Uživatel...

Plusy a minusy

- Plusy:
 - doplněk známějšího sesterského projektu dostupný pod svobodnou licencí
 - známé softwarové prostředí a princip wiki
 - provázání s autorskými stránkami
 - provázání s Wikipedií
 - provázání překladů a původního znění
 - zkorigované texty, nejen skeny nebo hrubé OCR
 - „listování“ po ucelených částech nebo kapitolách
 - snaha o sémantické značkování

Plusy a minusy

- Minusy:
 - oproti digitalizačním projektům velkých knihoven řádově menší rozsah
 - oproti Wikipedii málo aktivních uživatelů
 - obecný wiki versus specializovaný software
 - oproti pevné sazbě nemožnost věrně napodobit vzhled původního dokumentu

Wikizdroje a Wikipedie

- Propojení Wikizdroje → Wikipedie
 - ze stránek v prostoru Autor na články o autorech
 - z dokumentů na články o dokumentech nebo jiné související články
- Propojení Wikipedie → Wikizdroje
 - prakticky totéž jako výše, jen v opačném směru
- Wikizdroje jako zdroj pro články na Wikipedii
 - typicky životopisy, dějiny, kritiky, pověsti
 - primární zdroje nevhodné
 - zastaralé informace?

Možné využití Wikizdrojů

- Doplnění článků na Wikipedii
(ukázky díla, popisované dokumenty)
- Archiv starších literárních děl a dokumentů
- Online dostupná školní četba
- Pomůcka při výuce cizích jazyků
- Zdroj textů pro jiné projekty
- ...

Pokročilé techniky a možnosti

- Proofreading
 - na německé verzi u nově vkládaných dokumentů dokonce povinnost dodat i skeny
- Zamykání zkontrolovaných stránek
 - nelze snadno doplňovat interwiki

Wikizdroje — Wikisource

cs.wikisource.org